Cuprins

Prefață	IX
Abrevieri	XIII
I. Procedură civilă	1
1. Cererea de chemare în judecată	1
2. Întâmpinarea	56
3. Cererea reconvențională	62
4. Cererea de recuzare	69
5. Cererea de strămutare	95
6. Participarea terțelor persoane în procesul civil	106
7. Cererea de apel	
8. Cererea de recurs	187
9. Poprirea asigurătorie	221
10. Sechestrul asigurător	
11. Sechestrul judiciar	
12. Perimarea cererii	
13. Refacerea înscrisurilor și a hotărârilor dispărute	
14. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârilor judecătorești	
15. Contestația în anulare	322
16. Revizuirea	
17. Acțiunea în constatare	
18. Contestația la executare	
19. Ordonanţa președinţială	
20. Cererile de valoare redusă	
21. Ordonanța de plată	
22. Procedura necontencioasă judiciară	
23. Ajutorul public judiciar în materie civilă	
24. Cererea de evacuare din imobilele folosite sau ocupate fără drept	516
II. Drept civil	533
25. Acțiunea în revendicare imobiliară	
26. Acțiunea în revendicare mobiliară	
27. Uzucapiunea	582
28. Acțiunile posesorii	599
29. Acțiunea în servitute	613
30. Acțiunea în superficie	622

31.	Acțiunea în răspundere pentru fapta proprie	626
	Acțiunea în răspundere a părinților pentru fapta copiilor	
	Acțiunea în răspundere a comitenților pentru fapta prepușilor	
	Acțiunea în răspundere pentru prejudiciile cauzate de lucruri	
	în general, de animale și de edificii	658
35.	Acțiunea în răspundere contractuală	665
36.	Rezoluțiunea și rezilierea contractelor	675
37.	Acțiuni izvorâte din fapte juridice licite	692
38.	Acțiunea oblică	711
39.	Acțiunea pauliană	714
40.	Acțiunea în simulație	722
41.	Dreptul de retenție	727
42.	Nulitatea contractelor	735
43.	Anularea unui act pentru vicii de consimțământ	750
	Acțiunea în garanție pentru evicțiune	
	Partajul	
	Petiția de ereditate	
	Anularea certificatului de moștenitor	
	Revocarea contractului de donație	
49.	Acțiunile în materie de carte funciară	809
ш	. Dreptul familiei	829
		
50.	Anularea actului făcut de minor fără încuviințarea tutorelui	
	sau autorizarea instanței de tutelă	829
	Divorţul	
	Stabilirea domiciliului minorului	
	Obligația legală de întreținere	
	Anularea căsătoriei	
	Acțiunea în stabilirea paternității	
	Acțiunea în stabilirea maternității	
	Acțiunea în tăgăduirea paternității	
	Încuviințarea și încetarea adopției	
	Înregistrarea tardivă a nașterii	918
60.	Rectificarea, modificarea, completarea sau anularea actelor	
	de stare civilă	
	Declararea judecătorească a morții	
	Anularea hotărârii declarative de moarte	
63.	Raporturile patrimoniale dintre soți	927
IV.	Contencios administrativ și fiscal	963
64.	Acțiunea în contencios administrativ	963
	Acțiunea în contencios fiscal	
66.		

67. Acțiunea în constatarea aprobării tacite	
V. Litigii de muncă	1079
69. Încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractului individual de muncă	1079
VI. Activitate notarială	1157
70. Proceduri și formulare notariale	1157
VII. Drept contravențional	1205
71. Plângerea contravențională	1205
VIII. Dreptul litigiilor cu profesioniști	1217
72. Litigii cu profesionişti – dispoziții de procedură	
IX. Procedura de exequatur	1375
82. Recunoașterea și executarea hotărârii străine în România	1375
X. Sesizarea Curții Europene a Drepturilor Omului	1399
83. Cerere adresată Curții Europene a Drepturilor Omului	1399
Bibliografie	1459

3. Cererea reconvențională

A. Explicații teoretice

Când pârâtul înțelege să nu se limiteze doar la o simplă apărare față de pretențiile reclamantului, el are posibilitatea de a formula propriile sale pretenții față de acesta, urmărind valorificarea unui **drept propriu** printr-o **cerere reconvențională**. Avantajele formulării unei cereri reconvenționale constau în faptul că **se soluționează două litigii printr-un singur proces**, evitându-se posibilitatea pronunțării unor hotărâri diferite, cât și într-o mai bună judecată, rezultată din cunoașterea raporturilor juridice dintre părți în toată complexitatea lor.

Cererea reconvenţională nu mai are caracterul unei simple apărări, cum este cazul întâmpinării, ci aceasta este o veritabilă **acţiune a pârâtului** împotriva reclamantului (cererea reconvenţională este o cerere incidentă prin care pârâtul solicită instanţei obligarea reclamantului; a se vedea *I. Stoenescu*, *S. Zilberstein*, Drept procesual civil, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977, p. 461-465). Astfel, atât din punct de vedere al formei, dar şi al conţinutului, cererea reconvenţională este asimilată unei cereri de chemare în judecată, trebuind să îndeplinească toate cerinţele unei asemenea cereri, în conformitate cu art. 209 alin. (3) C.proc.civ.

Pentru formularea unei asemenea cereri în cadrul procesului declanșat prin cererea reclamantului, legea impune anumite **condiții speciale**, și anume ca pretențiile formulate de pârât pe această cale să aibă legătură cu cererea reclamantului, derivând din același raport juridic sau strâns legate de aceasta. Trebuie subliniat faptul că cererea reconvențională poate să decurgă nu numai din același raport juridic ca și cererea reclamantului, dar și dintr-o cauză diferită de a acestuia, esențială fiind existența unei legături între aceasta și cererea principală, raportat la scopul urmărit de pârât prin formularea unei asemenea cereri.

Odată cu introducerea cererii reconvenționale, în cadrul acesteia, **pârâtul dobândește calitatea de reclamant**, iar reclamantul din cererea principală dobândește calitatea de pârât.

În principiu, cererea reconvențională poate fi utilizată în **orice tip de acțiune**, după obiectul acesteia stabilindu-se și taxa de timbru. Formularea cererii reconvenționale este interzisă totuși în procedura de evacuare reglementată de Titlul IX al Codului de procedură civilă, art. 1043 alin. (1) C.proc.civ. stabilind că pârâtul chemat în judecată, potrivit procedurii prevăzute în acest titlu, nu poate formula cerere reconvențională, de chemare în judecată a altei persoane sau în garanție, pretențiile sale urmând a fi valorificate numai pe cale separată.

Este posibil ca pretențiile formulate prin cererea reconvențională să privească și alte persoane decât reclamantul, situație în care aceste persoane vor putea fi chemate în judecată ca pârâți.

Termenul de depunere a cererii reconvenționale este cel prevăzut de art. 209 alin. (4) C.proc.civ., și anume odată cu întâmpinarea, atunci când aceasta este obligatorie, sau cel mai târziu la primul termen de judecată, dacă pârâtul nu este obligat la întâmpinare. Sanctiunea nerespectării acestui termen este decăderea. Instituirea sancțiunii decăderii reprezintă o modificare importantă fată de reglementarea vechiului Cod de procedură civilă. În vechea reglementare, nedepunerea la timp a cererii reconvenționale atrăgea ca sancțiune judecarea separată a acesteia. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 135 C.proc.civ. din 1865, cererea reconvențională care nu este depusă în termenul prevăzut de lege se va judeca separat, afară de cazul în care amândouă părțile consimt să se judece împreună. Eficiența acestei sanctiuni va rezulta din practica judiciară, dat fiind faptul că și în reglementarea anterioară, în cazul în care cererea reconvențională nu era depusă în termen și reclamantul a invocat această exceptie, pârâtul avea posibilitatea introducerii separate a cererii, după care putea cere conexarea cauzelor, potrivit art. 164 C.proc.civ. din 1865. O astfel de situație conduce în final la lipsa eficienței termenului stipulat de lege pentru depunerea cererii reconvenționale.

O excepție de la aceste reguli, în ce privește cererea reconvențională, există în materia divorțului. Astfel, potrivit art. 917 alin. (1) C.proc.civ., soțul pârât poate să facă și el cerere de divorț, cel mai târziu până la primul termen de judecată la care a fost citat în mod legal, pentru faptele petrecute înainte de această dată. Pentru faptele petrecute după această dată pârâtul va putea face cerere până la începerea dezbaterilor asupra fondului în cererea reclamantului. De asemenea, potrivit art. 917 alin. (3) C.proc.civ., în cazul în care motivele divorțului s-au ivit după începerea dezbaterilor asupra fondului la prima instanță și în timp ce judecata primei cereri se află în apel, cererea pârâtului va putea fi făcută direct la instanța învestită cu judecarea apelului, dar numai în ceea ce privește divorțul.

Cererea reconvențională se comunică reclamantului și, după caz, persoanelor chemate în judecată pe această cale, în calitate de pârâți, pentru a formula întâmpinare, sub sancțiunea prevăzută de lege, care va fi indicată expres, în termen de 25 de zile de la comunicarea cererii.

Întâmpinarea depusă de persoanele care au calitatea de pârâți în cererea reconvențională se comunică de îndată pârâtului care a formulat cererea, care poate depune răspuns la întâmpinare în termen de 10 zile de la comunicare. Răspunsul la întâmpinare nu se comunică, părțile urmând a lua cunoștință de acesta de la dosarul cauzei.

Când reclamantul și-a modificat cererea de chemare în judecată, instanța va acorda pârâtului un termen pentru a formula cerere reconvențională, în temeiul art. 209 alin. (6) C.proc.civ.

Legea prevede interdicția formulării unei noi cereri reconvenționale prin care să se formuleze pretenții față de cererea reconvențională formulată de pârât. Astfel, conform art. 209 alin. (7) C.proc.civ., reclamantul nu poate formula cerere reconvențională la cererea reconvențională a pârâtului inițial.

Soluționarea cererii reconvenționale se face odată cu soluționarea cererii principale, pentru o mai bună administrare a justiției și pentru evitarea unor soluții contradictorii. Această regulă este expres stabilită prin art. 210 alin. (1) C.proc.civ. Legea prevede însă și o excepție de la această regulă, în alin. (2) al aceluiași articol, permițând disjungerea cererii reconvenționale și judecarea separată a acesteia, când numai cererea principală este în stare de judecată. Disjungerea este o măsură de excepție, iar cazul în care poate fi dispusă este limitativ prevăzut de lege și de strictă interpretare, instanța având obligația să motiveze această măsură. Astfel, nu poate fi dispusă disjungerea atunci când numai cererea reconvențională este în stare de judecată și nu cererea principală sau atunci când ambele cereri se află într-o strânsă legătură, soluționarea unei cereri depinzând de modul de soluționare al celeilalte, întrucât, de exemplu, obligațiile părților decurg din același act juridic. Chiar legea prevede că disjungerea nu poate fi dispusă dacă judecarea ambelor cereri se impune pentru soluționarea unitară a procesului. De asemenea, disjungerea nu poate fi dispusă în cazurile anume prevăzute de lege.

Judecarea împreună a cererii reconvenționale cu cererea principală în situația expusă se face în baza unei prorogări legale de competență, în temeiul art. 123 alin. (1) C.proc.civ., prorogare care operează în cazul în care cererea incidentală este de competența materială sau teritorială a altei instanțe, cu excepția cererilor formulate în materie de insolvență sau concordat preventiv.

B. Jurisprudență

1. Potrivit art. 210 C.proc.civ. cererea reconvenţională se judecă odată cu cererea principală, iar dacă numai cererea principală este în stare de a fi judecată, instanţa poate dispune judecarea separată a cererii reconvenţionale. Cu toate acestea, disjungerea nu poate fi dispusă în cazurile anume prevăzute de lege sau dacă judecarea ambelor cereri se impune pentru soluţionarea unitară a procesului.

Pe de altă parte, art. 465 C.proc.civ. dispune că măsurile de administrare judiciară nu pot face obiectul niciunei căi de atac.

Nu se pot aplica prin analogie dispozițiile art. 139 alin. (5) C.proc.civ., întrucât privesc o situație diferită, respectiv conexarea unor pricini, când fiecare dintre părțile reclamante au ales să se judece în dosare cu individualitate proprie care au fost reunite pentru o bună administrare a justiție.

Or, în prezenta cauză, partea a înțeles să formuleze o cerere reconvențională și nu o cerere introductivă de instanță, rezultând din această alegere și obligația de a suporta consecințele opțiunii efectuate, suspendarea litigiului operând în bloc. Cererea reconvențională are caracter facultativ, nefiind formulată într-un litigiu în care sub sancțiunea decăderii trebuia obligatoriu cerute pretențiile proprii. Cum pârâul a putut opta între a-și valorifica pretențiile pe cale incidentală sau principală, acest drept este însoțit de eventualele restricții ce decurg din calea aleasă, întârzierea soluționării cauzei cauzată de partea adversă etc.

Textul art. 210 alin. (1) stabilește regula judecății împreună, fundamentul fiind dat de legătura care există între pretenții. Alin. (2) cuprinde o excepție de strictă interpretare, decurgând de aici și consecința: dacă în stare de judecată este numai cererea reconvențională, aceasta nu poate fi disjunsă. Textul art. 210 alin. (2) stabilește doar posibilitatea de disjungere a cererii reconvenționale care împiedică soluționarea aceleia principale, textul de lege neprevăzând ca în cazul 139 alin. (5) posibilitatea disjungerii și soluționării separate, fără a se ține cont care dintre procesele conexate nu este în stare de judecată.

Or, în speță nu s-a dovedit în calea de atac încălcarea unei norme de procedură cu relevanță în ceea ce privește măsura suspendării dispuse în cauză și a cărei nerespectare atrage sancțiunea nulității.

Pe de altă parte nu poate fi ignorat că disjungerea este o măsură administrativă pentru care nu se poate formula cale de atac, conform art. 465 C.proc.civ., ține de aprecierea instanței referitoare la buna funcționare a actului de justiție.

Deși măsurile de administrare judiciară nu sunt enumerate nici în noul Cod de procedură civilă și nici în Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, nu trebuie omisă împrejurarea că, în acest regulament, disjungerea este tratată la art. 111 alin. (4) în cadrul Capitolul III – Desfășurarea activității administrativ-judiciare a instanțelor, secțiunea a II-a înregistrarea și repartizarea cererilor adresate instanțelor, circuitul dosarelor.

Raportat la toate aceste aspecte, măsura disjungerii constituie una de administrare judiciară, exceptată în mod expres de la controlul instanței în căile de atac și, în consecință, neluarea măsurii este de asemenea exclusă de la această analiză, în recurs neputându-se dispune disjungerea dosarului în fața instanței de fond și reluarea soluționării cauzei doar pentru o parte a litigiului.

Pe de altă parte nu se poate ignora că nu s-a criticat în sine măsura luată (respectiv suspendarea judecății cauzei care operează în bloc). Partea putea contesta legalitatea suspendării cu privire la litigiu în ansamblul său și solicita casarea încheierii de suspendare și repunerea cauzei pe rol în tot.

În schimb s-a solicitat reluarea judecății doar pentru cererea reconvențională și disjungerea acesteia. O măsură administrativă nu poate fi luată de instanța de control judiciar pentru instanța fondului, trimiterea cauzei la rejudecare doar pentru reconvențională ar fi echivalat tot cu o disjungere, iar a se analiza în tot suspendarea litigiului ar fi echivalat cu o pronunțare *extrapetita*.

Într-adevăr soluția pune probleme din punctul de vedere al dreptului la un proces echitabil în termen optim și previzibil.

Însă, pe de o parte dreptul de opțiune între cererea incidentală și principală fiind efectuat, partea și-a asumat și consecințele acestei alegeri.

Şi în situația în care s-ar fi apreciat că dreptul la un proces echitabil ar fi fost încălcat, cât timp nu s-a contestat suspendarea întregii cauze, instanța în recurs nu ar fi putut casa încheierea în integralitate, aceasta echivalând cu o pronunțare în afara învestirii, partea putând introduce o cerere principală.

C.A. București, Secția a V-a civilă, decizia civilă nr. 297/A din 13 octombrie 2017 **2.** I. Prin încheierea ședinței publice din 15 din 19.xx.2013 s-a constatat tardivitatea formulării cererii reconvenționale de către pârâta SC X SA și s-a dispus disjungerea acesteia din dosarul xxx; formarea unui nou dosar respectiv nr. x.

Prin încheierea ședinței publice din 10 noiembrie 2015 s-a dispus conexarea celor două dosare și judecarea lor împreună.

Prin încheierea ședinței publice din 8.12.2015 s-a dispus din nou disjungerea celor două cereri (principală și reconvențională) apreciindu-se că dispoziția din încheierea precedentă a fost o eroare întrucât cererea reconvențională a fost depusă tardiv.

- II. Prin sentința civilă nr. 115/2.02.2016 acțiunea reconvențională formulată de pârâta SC XX SA în contradictoriu cu reclamanții pârâți-reconvențional X și pârâtul Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, a fost respinsă.
- I. Împotriva încheierilor de ședință prin care s-a dispus disjungerea a declarat apel pârâta SC X SA.

În drept apelanta a invocat încălcarea dispozițiilor art. 120 și 135 C.proc.civ.

În esență criticile apelantei cu referire la încheierea atacată au vizat încălcarea dispozițiilor art. 120 C.proc.civ. în sensul în care în primul rând cererea reconvențională a fost depusă în termen iar în al doilea rând disjungerea se impunea atunci când cererea reconvențională nu este în stare de judecată și nicidecum atunci când acțiunea principală nu este în stare de judecată.

II. Împotriva sentinței civile nr. 115/2.02.2016 pârâta reclamantă reconvențional a formulat în termen legal apel.

În opinia apelantei revalidarea brevetului de invenție s-a făcut cu încălcarea termenelor prevăzute de dispozițiile art. 37 din Legea nr. 64/1991, astfel că mențiunile privind revalidarea brevetului se impuneau a fi anulate.

Apelanta a mai arătat că probele administrate în cauză au rămas în dosarul x instanța soluționând cauza în baza susținerilor părților.

Intimații X au formulat întâmpinare solicitând respingerea apelului ca nefondat.

- I. În ceea ce privește disjungerea cererii reclamanții intimați au arătat că cererea în despăgubiri (cererea principală) a avut primul termen de judecată la data de 22.09.2010 fiind acordate un număr de 9 termene de judecată pe rolul Tribunalului Gorj. Ulterior strămutării cauzei reclamanții au depus o cerere ce poate fi interpretată ca o cerere de mărire a câtimii obiectului cerere față de care cererea reconvențională nu are nicio legătură.
- II. În legătură cu apelul declarat de pârâta reclamantă reconvențional împotriva sentinței civile nr. 115/2016 reclamanții intimați au arătat că a fost respectată procedura prevăzută de lege precum și termenele care sunt termene de recomandare

OSIM a formulat întâmpinare solicitând respingerea ca nefondat a apelului declarat de reclamanta reconvențională arătând că atât cererea de revalidare cât și taxele aferente au respectat termenele cuprinse în art. 37 din Legea nr. 64/1991 și art. 12 din O.G. nr. 41/1998.

Examinând hotărârile atacate prin prisma criticilor formulate Curtea a reținut următoarele:

I. Cu referire la dispoziția de disjungere a acțiunii reconvenționale dispoziție cuprinsă în încheierea nr. 15 din 19 martie 2013 pronunțată în dosar nr. x și mai apoi prin încheierea din 08.12.2015.

I.A. Cererea reconvenţională formulată de pârâtă a fost depusă pentru termenul de judecată din 25.10.2011. Din cuprinsul cererii reconvenţionale rezultă că aceasta se referă "la pretenţiile precizate" ale reclamanţilor comunicate cu pârâta, potrivit dovezii aflate la dosar la data de 6.10.2011.

Potrivit art. 119 C.proc.civ. din 1865 "dacă pârâtul are pretenții în legătură cu cererea reclamantului, el poate să facă cerere reconvențională".

Prin precizarea de acțiune formulată de reclamanți la data de 27.09.2011, aceștia au solicitat plata drepturilor constând în producerea și comercializarea neautorizată a dinților de cupă care fac obiectul brevetului de invenție nr. RO120350 B1/30.12.2005. Această solicitare precizată diferă de cea inițială prin aceea că nu mai este indicat modelul dinților de cupă, ci doar brevetul de invenție care îi protejează.

În atare situație instanța de fond primind precizarea de acțiune putea și trebuia să constate că cererea reconvențională este depusă în termenul prevăzut de art. 119 alin. (3), (4) C.proc.civ. din 1865.

Dacă ar fi apreciat că cererea reconvențională a fost depusă tardiv instanța putea și trebuia să procedeze potrivit art. 135 C.proc.civ. din 1865 și să dispună înregistrarea separată a acestei cereri încă din anul 2011. Ulterior înregistrării însă, în dosarul nr. x, procedurile judiciare s-au desfășurat în contradictoriu cu pârâta reclamantă reconvențional la 13 termene de judecată, fiind administrate probe.

I.B. La termenul de judecată din 10 noiembrie 2015 aceeași instanță, din oficiu, a dispus conexarea celor doua dosare respectiv dosarul inițial nr. x și dosarul disjuns având nr. x.

Prin încheierea ședinței publice din 8.12.2015 instanța de fond a apreciat că dispoziția conexării a fost eronată astfel că a dispus încă o dată disjungerea cererii reconvenționale.

Această din urmă dispoziție a instanței este nelegală fiind dată cu încălcarea art. 281 și urm. C.proc.civ. din 1865.

II. Formând un nou dosar după disjungere, probele administrate în dosarul nr. x au rămas câștigate acestui din urmă dosar însă au fost avute în vedere de instanță la pronunțarea și motivarea sentinței civile nr. 115/2016. În aceste condiții instanța de control judiciar este împiedicată să verifice, în prezenta cale de atac, criticile aduse de apelantă.

Având în vedere considerentele expuse la pct. I și II instanța apreciază ca fiind nelegale încheierile prin care s-a dispus disjungerea cererii reconvenționale mai cu seamă că aceasta, prin legătura strânsă a pretențiilor părților și probele administrate în același dosar pe parcursul celor 13 termene de judecată, se impune a fi judecată împreună cu cererea principală.

Ca o consecință a anulării încheierilor prin care s-a dispus disjungerea cauzei, a împrejurării învederate anterior privitor la probațiune, sentința civilă nr. 115 din 2.02.2016 se impune a fi anulată. În aceste condiții criticile de nelegalitate și netemeinicie aduse pe fondul cauzei nu vor fi analizate.

Având în vedere cele de mai sus Curtea a anulat încheierile atacate în privința dispozițiilor privind disjungerea cauzei precum și integral sentința atacată dispunând trimiterea cauzei spre competentă soluționare instanței inițial investite în dosarul nr. x.

C.A. Târgu Mureş, Secția I civilă, de muncă și asigurări sociale, pentru minori și familie, încheierea nr. 11/C din 30 martie 2016

C. Model de cerere reconvențională

Domnule Președinte,

Subsemnatul [...], domiciliat în [...], pârât în dosarul nr. [...] al acestei instanțe, cu termen la [...], formulez prezenta

Cerere reconventională

împotriva numitului [...], domiciliat în [...], în calitate de pârât-reclamant, pentru ca, prin hotărârea ce o veți pronunța, să fie obligat la [...].

Obiectul acţiunii [...] (trebuie precizată în concret legătura cererii reconvenţionale cu cererea principală, iar dacă este vorba despre o acţiune cu caracter patrimonial, trebuie arătată şi valoarea acestuia). Solicit de asemenea obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată pentru acest proces.

Motivele acțiunii:

În fapt, arăt că [...] (se arată împrejurările faptice care constituie izvorul material al pretențiilor reclamantului și legătura cu cererea principală).

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 209-210 C.proc.civ.

Dovada acţiunii înţeleg să o fac cu: acte (*trebuie enumerate şi depuse copii de pe acestea*), interogatoriul pârâtului, martori (*trebuie arătat numele şi adresa acestora*), expertiză (*trebuie arătate obiectivele acesteia şi ce anume vrea să dovedească cu ea*).

Depun cererea reconvenţională şi actele de care am făcut vorbire în [...] exemplare, unul pentru instanţă şi [...] pentru a fi comunicate pârâtului-reclamant. De asemenea, anexez chitanţa nr. [...], reprezentând taxa de timbru.

Data [...]

Semnătura [...]

Domnului Președinte al [...] (Judecătoriei/Tribunalului)